

Nr 9

September 2009

TAHKE

WWW.LASTEKAS.EE

WWW.TAHEKE.DELFI.EE

Seoses sügise saabumisega on perekond Johansone ühtäkki haaranud õppimise palavik. Ema Ülle pani ennast kirja heegeldamise kursustele. Isa Juhan otsustas õppida mööbli restaureerimist. Vanem vend Paul hakkas autojuhilube tegema. Ja pesamuna Kati läks lihtsalt esimesse klassi.

Aga kass Artur istub senisest sagedamini laua taga, lahtine vihik ees ja sullepa selle kõrval. Oi jah, mõtleb ta. Ei ole kerge olla kass. Mispeale Kati teeb talle pai ja ütleb...

Mida Kati kass Arturile ütleb?

Ootame sinu vastust enne 18. septembrit aadressil taheke@taheke.ee või lahtisel postkaardil aadressil Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn. Vastusele lisa kindlasti oma nimi, vanus ja aadress!

Parimatele vastajatele on auhinnaks Leelo Tungla – Peep Pedmansoni „Miriami lood“ Eesti Päevalehe kirjastuselt ja Aino Perviku „Aiapidu roosiaias“ kirjastuselt Tammerraamat.

Eelmine kord tahtsime teada, mida hüüdis laps, kui päike ära kaob. Kuna kõige sagedamini esines vastustes palli- ja päikesevarjutuse teema, siis seekord ei saanud seda hinnata

– muidu pidanuks saama ühesuguse auhinna õige mitu vastajat. Seetõttu eelistas Täheke originaalsemaid vastuseid.

Võiduvastused:

Laps hüüab: „Issi, issi, täna on eriline päev, sest päike ja ranapall tegid lõpuks ometi pulmad!“

Johanna Puusaag, 8 a, Tallinn

Laps hüüab: „Issi, mu pall jäi juustu külge kinni!“

Helevi, 9 a, Pärnumaa

Laps hüüab: „Issi, vaata, mu pall lendas taevasse! Palun too redel!“

Heleen Saarse, 9 a, Pärnu

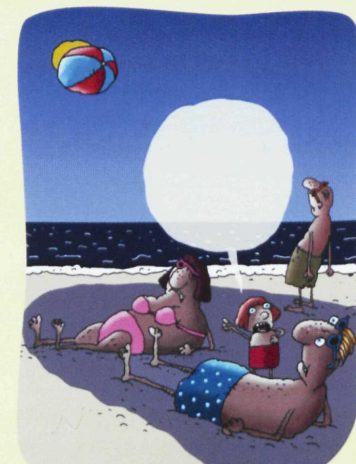
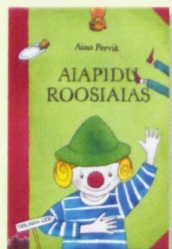
Johanna saab auhinnaks Kerttu Soansi raamatu „Külaline vannis“ ning Helevi ja Heleen mõlemad raamatu „Miljonid“.

Palju õnne!

Kõik auhinnad saab kätte posti teel.

Täheke

Joonistanud Hillar Mets

SISUKORD

Esimese klassi Eero <i>Kristiina Kass</i>	4
Müncheni linna moosekandid <i>Piret Suidt</i>	6
Aktus peas <i>Liina Ponetajev</i>	8
Luuletused <i>Ilmar Trull</i>	10
Tikuprintsess <i>Kätlin Tamm</i>	11
Rütmisalm <i>Liili Remmel</i>	12
Post	14
Meisterdus <i>Mari Viik</i>	15
Vana aja koolikotid <i>Anu Järs</i>	17
Nali	18
Arva ära!	19
Mess „Laps ja pere“ 2009	20

TÄHEKE

SA Kultuurileht lasteajakiri
ASUTATUD JAANUARIS 1960 • ILMUB KORD KUUS

Toimetuse aadress:
Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn
taheke@taheke.ee
Telefon 646 3697

Peatoimetaja Ilona Martson
Kunstiline toimetaja Priit Rea
Makett Dan Mikkin

Tähekest saab tellida otsekorralduslepinguga
www.tellimine.ee
telefon 617 7717

Esikaane on joonistanud Piret Mildeberg.

TÄHEKEST TOETAB EESTI KULTUURKAPITAL

HEA LAPS - 15!

Septembris tähistab toreida piduõhtuga oma 15. sünnipäeva Tähekesse sõber, veidi suuremate laste ajakiri Hea Laps.

Hea Laps sündis 1994. aastal luuletaja ja lastekirjaniku Leelo Tungla eestvõttel. Ajakirja pealkiri olevat tulnud eesti vanasõnast „Hea laps – lambasilm, saba taga – valmis hunt!“. Nimelt arvanud vanarahvas, et laps võib küll pealtnäha viks ja viisakas olla, aga kui vaja, siis teeb ta koerusi nii mis mühiseb!

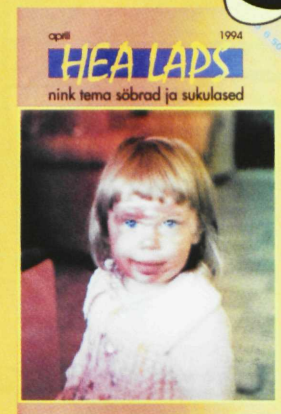
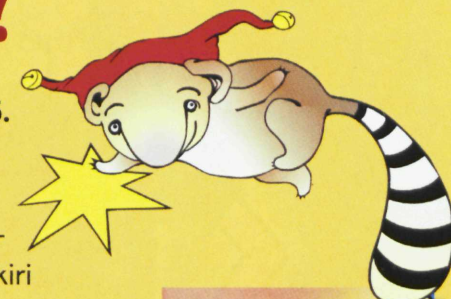
Esimese ajakirja numbril oligi foto peatoimetaja tütre Kirkest, kes ohjeldamatult ema kosmeetikakoti sisu pruukides endale oma arust tõelise „daaminäo“ ette maalis. Täna-seks on Kirkest saanud skulptor ja raamatuillustraator, kelle joonistatud pilte leiab ka septembrikuu Tähekesest. Tema ema Leelo aga juhatab ajakirja endise hooga edasi.

Kirke loodud on ka Hea Lapse vapilooma Triibu-Liine kuju, kellele leiutas karvakasuka teatrikunstnik Gunta Randla. Elusast peast kohtab seda punase mütsi ja triibulise sabaga sekeldajat harva, aga ajakirja sünnipäeval kindlasti.

Hea Lapse kohta on öeldud – kui seda poleks, tuleks ta välja mõelda. Ajakirjas on kõige enam tunda laste endi kätt: nad kirjutavad jutte ja luuletusi, illustreerivad, saadavad nalju ja teevad ka muud kaastööd. Paljudest omaaegsetest Hea Lapse noortest autoritest on tänaseks sirgunud tublid Eesti inimesed, kellest mõnigi on päris kuulsaks saanud.

Lisaks lastele kirjutavad ajakirjas ka täiskasvanud: popmuusikast, loodusest, loomadest ja üldse maailmast meie ümber.

Täheke soovib Heale Lapsele jõudu ja jaksu ning palju uusi arukaid lugemiseid!

AJAKIRJA HEA LAPS
ESIMENE NUMBER

HEA LAPS
TÄNAPÄEVAL

Kristiina Kass

ESIMESE KLASSI EERO

Esimesel septembril pabistasid peaaegu kõik uued koolilapsed. Nad olid küll käinud tulevase kooli ja õpetajaga kevadel tutvumas, aga ikkagi. Väikesed tüdrukud ja poisid vaatasid närviliselt ringi ja hoidsid kõvasti ema või isa käest kinni.

Aga Eero ei pabistanud üldse. Ta oli ju ometi suur poiss, enda klassis kõige pikem. Ja nii suured poisid ei hoiu ema käest kinni, olgu pealegi esimene koolipäev.

Kõik lapsed juhatati aulasse istuma: esimese klassi õpilased esimestesse ridadesse, suuremad tahapoole. Aga Eero ei tahtnud esimesse ritta istuda. Eero läks sinna, kus istusid suured poisid ja tüdrukud.

Direktor pidas kõne ja siis lauldi paar laulu. Eero ei näinud eriti midagi, aga mis seal ikka vaadata. Eero haigutas laia suuga, nii et ka suured lapsed märkaks, et teda etteaste põrmugi ei huvita.

Siis mindi üheskoos klassidesse. Tüdrukud tahtsid istuda esimestesse pinkidesse, aga Eero mitte. Eero istus päris taha, akna äärde.

„Nüüd võiks igaüks ennast esitleda,” ütles õpetaja. Kõik lapsed tõusid püsti ja ütlesid oma nime. Aga Eero vaatas aknast välja ja luges kokku, mitu kollast lehte oli suure vahtrapuu otsas.

„Kuku!” kuulis ta järsku õpetaja häält. „Sinu kord!”

„Äh? Kakskümmend kolm!”

Kõik lapsed pahvatasid naerma ja ka õpetaja naeratas.

„Siis on sul küll huvitav nimi,” ütles õpetaja.

„Ää-äh,” kokutas Eero. „Minu nimi on Eero Lepik.”

„No tore,” ütles õpetaja. „Tulge nüüd kordamööda oma aabitsale järele. Sa, Eero, tule esimesena.”

Eero kõndis klassi ette. Täitsa õige, et tema esimesena aabitsa sai. Oli ta ju ometi kõige pikem.

Teised lapsed hakkasid õhinal oma uusi raamatuid lehitsema, aga mitte Eero. Eero oli aabitsat varemgi näinud. Nii huvitav see nüüd ka ei olnud.

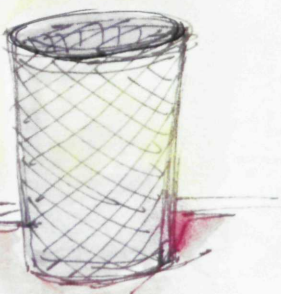
„Aga mul on kodus arvuti,” ütles Eero enda kõrval istuvale poisile. Ega poisil olnud tarvis teada, et arvuti oli tegelikult hoopis ema ja isa oma.

„Meil on ka arvuti,” ütles poiss. „Sellega saab mängida Muumimängu ja Vormel-1 ja kõike.”

„Äh, jama!” ütles Eero. „Minul on Nintendo! Sellega on palju parem mängida.”

Poiss heitis Eerole kadeda pilgu ja torkas nina jälle aabitsasse.

Eero ees istuval poisil paistis olevat uhke ranits.

Ägedam kui mul, märkis Eero pahaselt. Aga seda Eero poisile ei öelnud.

„Mul on mobla!” teatas Eero eesistuva poisi õlga tonksates. „Selles on ussimäng ja kakskümmend helinat!”

Poiss vaatas tahapoole. „Mulle ostetakse ka mobla, kui saan üheksa-aastaseks,” vastas poiss.

„Aga minul juba on,” kordas Eero igaks juhuks.

Poiss ei vastanud midagi, vaid keeras end õiget-pidi. Hah, mõtles Eero rahulolevalt. Mobla on igatahes palju vingem kui äge ranits.

„No nii, nüüd olete kõik oma aabitsatega tutvunud,” ütles õpetaja. „Kas teist keegi ka lugeda oskab?”

Enamik lastest tõstis käe, Eero samuti. No väga hästi ta ju lugeda ei osanud, ja kirjutada oskas ka ainult oma nime, aga seda ei olnud õpetajal vaja teada.

„Tubli,” rõõmustas õpetaja. Siis kirjutas ta tahvlile ühe pika ja kaks lühemat sõna.

„Mida ma siia kirjutasin?” küsis õpetaja naerata-des. „Palun loe sina, Eero.”

Eero vahtis tahvlit tükk aega, enne kui suu lahti tegi.

„Ell, ee, err, teine ee,” luges Eero ja ähkis. „Ell, uu, tee, ee, enn, aa ... siis tuleb ess ja jälle ell. Ja siis ... siis on kaa, oo, oo, tee, ii. Lere ... lu ... te... nasl kooti.”

Mitmed tüdrukud turtsusid naerda ja vehkisid in-nukalt käega. Õpetaja naeratas ikka veel. „Aitäh, Eero, ütles ta. „Aga sul lähevad vist mõned tähed segamini. Sellest pole midagi, küll sa õpid.”

„Äh,” ütles Eero. „Ma ei näe nii kaugelt nii väikest kirja lugeda.”

Seda poleks ta pidanud ütleva.

„Tõsi või?” imestas õpetaja. „Siis peaksid sa küll siia ette istuma!”

Esimeses reas täpselt õpetaja vastas oli vaba koht

ja sinna pidi Eero nüüd ümber kolima. Õnneks ei käskinud õpetaja tal vähemalt enam lugeda.

Eero vaatas vilksamisi enda kõrval istuva tüdruku poole. Tollel olid prillid.

„Sul on ka prille vaja,” arvas tüdruk.

„Ei ole,” mühatas Eero ja vaatas mujale.

„Kas sa, Siiri, tahaksid lugeda, mis ma tahvlile kir-jutasin?” küsis õpetaja nüüd ja prillidega tüdruk tõusis püsti.

„TERE TULEMAST KOOLI!” luges Siiri lodusalt.

Eero vahtis imestunult tahvlit. Ah et nii oli sinna kirjutatud? *Tere tulemast kooli* ja mitte *Lere lutenasl kooti*.

Järsku hakkas Eerol häbi. Mis sellest kasu, kui oled kõige pikem ja kui kodus on peaaegu oma arvuti ja ranitsas mobla, kui ei tunne isegi kõiki tähti. Äkki on ta klassi kõige lollim õpilane?

Eero tegi oma aabitsa lahti ja hakkas pilte vaatama. Tegelikult on need täitsa vahvad, mõtles ta. E juurde oli joonistatud naljakas elevant ja R-i juurde rott. Nõnda on ju lihtne tähti õppida. Aga ühe tähe juures oli raamatus viga. Eero ju ometi tundis O-tähte! Nii rumal ta ka ei olnud!

„Vaata, Siiri, seda!” sosistas Eero prillidega tüdrukule ja näitas talle avatud aabitsat. „O juurde on joonistatud hoopis karu!”

MÜNCHENI LINNA MOOSEKANDID

Septembris asuvad mitmel pool Euroopas kooliteele lapsed, kelle emakeel on eesti keel. Nii lähevad Müncheni linnas kooli Maria Elisabeth Leemet (7 a), Linda Katariina Krisp (6 a) ning Jan-Armaz (8 a) ja Gregor Emanuel Makowski (6 a).

Maria läheb teise, Jan-Armaz kolmandasse, Linda ja Gregor aga esimesse klassi. Täheke uurib nende laste käest, kuidas Saksamaal elu välja näeb.

Kas mäletate oma esimest koolipäeva?

Jan: Mäletan, et alguses oli kõik võõras. Enne elasime Prahast – seal esimesse klassi minnes olid kõik lapsed tuttavad, olime koos ka lasteaias käinud. Saksamaal uues koolis ei tundnud ma mitte kedagi. Siin on ka see väga võõras, et kooliaasta algab septembri keskel ja kestab kuni 3. augustini. Terve suve tuleb koolis käia ja suvevaheaeg on lühike.

Maria: Minul oli õnneks koolis üks sõber, Max, keda tean juba eelkoolist (kooli juures oleva lasteaia viimane aasta). Pealegi käisime oma lasteaiaga koolis külas ja saime ka õpetajaga enne koo-

liaasta algust tuttavaks. Üks asi oli uus: õpetajaid kõnetades tuleb alati öelda proua ja härra perekonnanime ette, mitte tädi ja eesnimi, nagu eesti lasteaias.

Jan: Minul juhtus ka nii! Läksin Prahast saksa lasteaeda ja ütlesin õpetajatele *tante* (tädi saksa keeles). See tegi neile palju nalja.

Kas Saksa koolides on ka tunnistused ja hinded?

Jan: Tunnistuse saame kaks korda aastas, aga seal ei ole hindeid. Õpetaja kirjutab, kuidas sul üldiselt eri ainete õppimine läheb. Hindeid pannakse kontrolltööde eest. Mul on need ikka „1“-d ja „2“-d olnud. Kuna Saksamaal on „1“ kõige parem ja „5“ kõige halvem hinne, võin hinnetega rahul olla.

Maria: Esimeses klassis ei pandud üldse hindeid. Tunnistus anti küll.

Kuidas tähistatakse esimest koolipäeva Saksamaal?

Maria: Esimene koolipäev ei ole pidulik, aga on natuke sünnipäeva moodi. Igal lapsel on esimesel koolipäeval koolis kaasas *Schultüte*, mida meie nimetame eesti keeles koolituutuks. See on suure

GREGORI VEND JAN-ARMAS KOOLITUUTUGA ESIMESEL KOOLIPÄEVAL

vahvlitorbiku moodi papist tuutu.

Gregor: Tuutu võib olla kas väike või ka päris suur ja värviline. Nende valmistamine on siin vahel päris emadevaheline võistlus, et kellel tuleb uhkem. Mina tahan kooli minna oma venna tuutuga, see on nii ilus ja suur ega ole ka veel katki läinud. Selle tegi minu emme ja seal peal on suur lohe. Ma olen peegli ees juba harjutanud, et kuidas tuutut peab hoidma.

Jan: Tuutusse pannakse igasugu asju sisse: maiustusi, koolitarbeid, mõni mänguasi. Minul olid kooliasjad ja maiustused.

Mis keeli teie koolis räägitakse?

Maria: Mina käin Müncheni Euroopa koolis. Minu klassi lapsed räägivad rootsi, taani, inglise, ungari, soome, hispaania ja ma ei teagi, mis keeli veel. Aga tunnid on

kõik saksa keeles. Iga päev on igapäev ka emakeele tund. Minul eesti keel. Teisi keeli hakkame hiljem õppima.

Jan: Esimeses klassis õppisin ma tšehhi keelt, sest ma käisin Praha saksa koolis. Teise klassi läksin Saksamaal oma kodu lähedal Karlsfeldi kooli. Minu klassikaaslased rääkisid peale saksa keele veel türgi, itaalia ja poola keelt. Eesti keelt ei rääkinud seal keegi peale minu. Nüüd ma lähen ka Euroopa kooli, siin saan ma rohkem eesti keelt rääkida.

Missugune tund koolis kõige rohkem meeldib?

Jan: Mulle meeldib matemaatika. Huvitav on veel *Sachkunde*, kus on nagu natuke loodusõpetusest ja üldse elust. Muidugi on ka spordi- ja kunstitunnid. Kahjuks laulmist meil siiani tunniplaanis ei ole. Ma laulan alati kodus kõva häälega ja siis mu ema keelab mind. Aga kus ma siis laulma pean?

Maria: Mulle ei meeldi vahetunnid, kus lapsed peavad vahel erinevaid asju tegema. Näiteks peab hoovis terve klassi mänguasi valvama, et teiste klasside lapsed neid ära ei võtaks. Ja teised mängivad samal ajal. Seda kutsutakse *Pausendienst* (pause tähendab saksa keeles vahetund), aga on veel ka *Blumendienst* (lilled eest hoolitseja) ja *Ordnungsdienst* (korrapidaja).

Kas te lasteaias lugemist ka õpite?

Linda ja Gregor: Ei, seda küll lasteaia ei õpetata! Õpime tähti.

Linda: Kooliminemise ajaks peab teadma oma nime ja kodust aadressi ja oskama kingapaelu siduda – meile anti kingapaela sidumise „juhiluba“, niisugune tunnistus. Aga Soomes peab laps oskama kartulit koorida, kui tahab kooli minna!

Kas sinu sõbrad teavad, et sa räägid ka eesti keelt?

Gregor: Minu lasteaia sõbrad küll teavad. Lasteaia õpetaja, härra Krüchel küsis minu käest, kas ma tean ühte eesti noort lauljat, kelle nimi on Kerli – ta olevat tööle sõites raadiost teda laulmas kuulnud. Ma siis kohe ütlesin, et muidugi tean, et Kerli on ju ka Elvast pärit, kus on ka meie päris kodu. Oi, härra Krüchel tegi suured silmad – mu kodu asub ju kuulsusega samas linnas!

Jutu on kirja pannud Müncheni eesti kooli õpetaja Piret Suidt ja Maria ema Angela Leemet.

LINDA NOOREMA VENNA ANDRESE JA SÕBRANNA MARIAGA

Liina Ponetajev

AKTUS PEAS

Annikal oli suvel sünnipäev. Ta sai nelja-aastaseks ja võis mõnda aega sellest rõõmu tunda. Siis aga jõudis kätte Annika suurema õe Loviisa sünnipäev. Loviisa sai seitsmeseks. Loviisa sünnipäevast alates ei räägitud enam muust kui kooliminekest. Annika käis isa ja ema käest nurumas, et teda enam lasteaeda ei viidaks, vaid saadetakse koos õega kooli, esimesse klassi. Miski ei aidanud: kõik kinnitasid aina, et Annika peaks katsuma veel paar aastat lasteaiaga läbi ajada.

Ühel päeval kutsus naabritädi Maari Annika endale külla. Tädi Maari pakkus Annikale jäätist ja vaarikamoosi. Jäätise juurde rääkis tädi Maari igasuguseid lugusid. Muu hulgas ka sellest, kuidas tema ise lapsena esimesse klassi läks ja talle siis keset koolitundi suur igatus lasteaia järele peale tuli. Tädi Maari rääkis Annikale, kui palju pikki aastaid peab inimene koolis käima, peaaegu terve elu!

Pärast jäätisesöömist viis tädi Maari Annika oma verandale, kus kasvasid hiigelsuurtes pottides kaktused. Mõnel kaktusel olid õied. Mõnel olid väga pikad ja ohtlikud okkad. Osal kaktustel olid küljes pisikesed karvased nupsakad. Tädi Maari ütles, et need on suure kaktuse tited.

Kui Annika naabritädi juurest koju jõudis, ei tundnudki ta enam Loviisa koolimineku pärast nii suurt kadedust. Ta hakkas hoopis Loviisa käest uurima, kuidas kooliskäimine käib. Loviisa jutustaski, et kõik lapsed lähevad kooli esimesel septembril ja seda päeva kutsutakse

tarkusepäevaks. Esimesel koolipäeval pidavat kõik lapsed kogunema ühte suurde saali. Siis tuuakse Eesti lipp ja lauldakse. Kooli direktor peab kõne ja lastele räägitakse, kes on nende õpetaja. Esimesel koolipäeval antakse igale lapsele aabits. Loviisa teadis, et esimesel septembril toimubki saalis ainult aktus. Õppima hakatakse alles järgmisel päeval pärast aktust.

Jutt koolist ja aktusest tundus Annikale päris huvitav. Talle oleks äärepealt jälle kadunud peale tulnud, kuid õnneks hüüdis Loviisa: „Hakkame takjasõda pidama!“

„Mis see on?“ küsis Annika. Loviisa hakkas Annikale seletama, missugune karvaste nupudega taim on takjas. Annikale hakkas midagi meenuma: „Kas takjas on seesama, mis tädi Maari veranda peal?“

„Ei, rumaluke! Tädi Maari kasvatab kaktuseid. Kaktused kasvavad pottides. Takjad on õues! Tule, ma näitan!“ Loviisa hakkas Annikat kättpidi aianurka vedama. Seal kasvas kompostihunniku otsas suur takjapuhmas.

Sel ajal, kui tüdrukud juba kompostihunniku ümber killkasid ja möllasid, hakkas ema toas muret tundma, kuhu lapsed nõnda kauaks on kadunud. Ema vaatas köögiaknast õue. No näed siis! Juba ilmusidki õuest puude vahelt Annika peenikesed jalad. Tüdrukuke sibas kiiruga tuppa ja jäi köögilävel hingeldades seisma. Näost õhetades hüüdis ta: „Emme! Kujutad ette! Loviisal jäi aktus pähe kinni!“

Joonistanud Kirke Kangro

Ilmar Trull SÜGIS

SÜGISEL PISARAIK SÜGELEB KURGUS,
VALMIVAD VILJAD JA NÄRTSIVAD NÄRVID.
SÜGISE SAATJAKS ON KÕDITAV KURBUS,
SUVISE SURIRÜÜ VALLATUD VÄRVID.

NÜÜD ENAM LAPSI EI LUBATA MURULE,
ISEGI SUUREMAID,
ISEGI KOPSAKAID.
KAHMAME KORVID JA TATSAME TURULE
VARUMA SAADUSI MEELETULT LOPSAKAID.

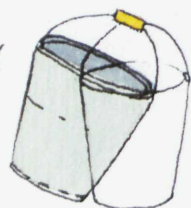
Ilmar Trull

KOOLIKELLA HÄÄL

MIS SEE KOOLIKELL KA POLEKS,
LIHTNE LIIVAKELL VÕI ROLEX.

JÄ ÜKSKAMA MILLIST NÄGU
ON SEE KOOLIKELLAKÄGU,

AGA TEMA TORE TÄMBER
TÄRISEB KUI PLEKIST ÄMBER.

Ilmar Trull

TUUBIN TÄHTI

SUVI LÄBI. TULIN LINNA.
NÜÜD MUL AEG ON KOOLI MINNA.

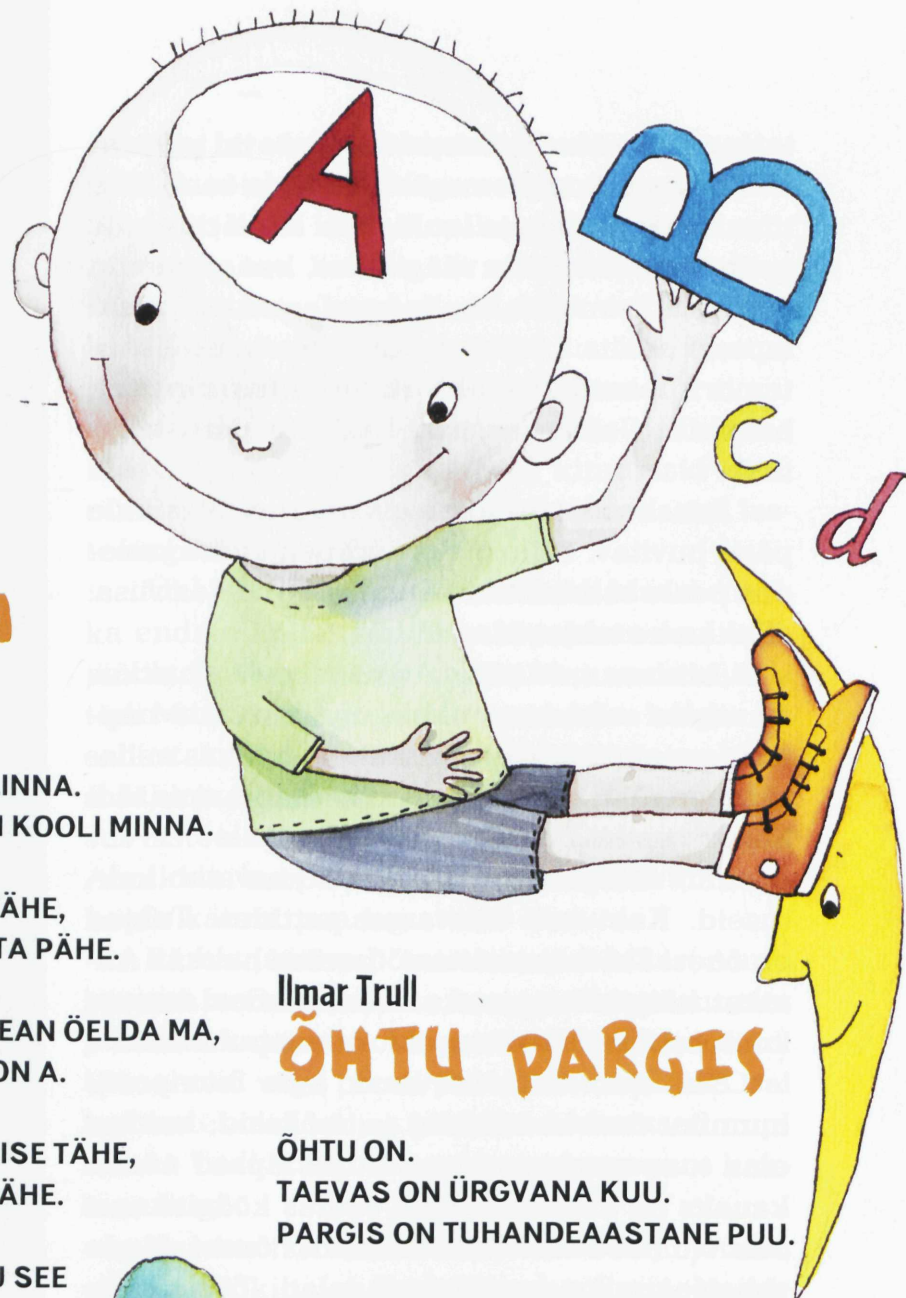
VÕTSIN ESIMESE TÄHE,
NOH JA TUUPISIN TA PÄHE.

NÜÜD UNEPEALT TEAN ÖELDA MA,
ET ESIMENE TÄHT ON A.

SIIS MA VÕTSIN TEISE TÄHE,
AGA SEE EI LÄHE PÄHE.

PÄHE MUL EI MAHU SEE
KAHE KANNIKAGA B.

HALVAS ASJAS IVA HEA –
MUL VIST POLE KUMMIST PEA!

Ilmar Trull

ÕHTU PARGIS

ÕHTU ON.
TAEVAS ON ÜRGVANA KUU.
PARGIS ON TUHANDEAASTANE PUU.

PUU OTSAS KAHETEISTAASTANE KALLE,
ÜHETEISTAASTASED PILLE JA MALLE,
KÜMNENE JÜRI JA SEITSMENE MARI.
PUU ALL ON POOLETEISTAASTANE MURI.

Kätlin Tamm

TIKUPRINTSESS

e
f
g

NEIDU HÜÜTI SELLEPÄRAST NII ET TALLE MEELDIS KOHUTAVALT TIKKUDEGA MÄNGIDA.

KUNINGAS OLI VÄGA MURES, KUNA TA KARTIS, ET PRINTSESSIGA VÕIB TIKKUDEGA MÄNGIDES MIDAGI HIRMSAT JUHTUDA. KUID TA ARMASTAS OMA TÛTART VÄGA JA TEADIS, KUI ÖNNELIKUKS TIKKUDEGA MÄNGIMINE TEDA TEEB. KUNINGAS EI SUUTNUD TIKUMÄNGU KEELATA.

ÜHEL PÄEVAL, KUI PRINTSESS JÄLLE MÄNGUHOOS OLII, SÛTTIS ÜKS TIKUPOISS PÕLEMA. PRINTSESS EHMATA S JA KISKAS TIKU ÖHKU.

ÖNNETUSEKS LANGES SEE AGA TEMA JUUSTESSE JA LOKID VÕTSID TULD. PRINTSESS HAKKAS KARJUMA EGA TEADNUD, MIDA TEHA.

APPI

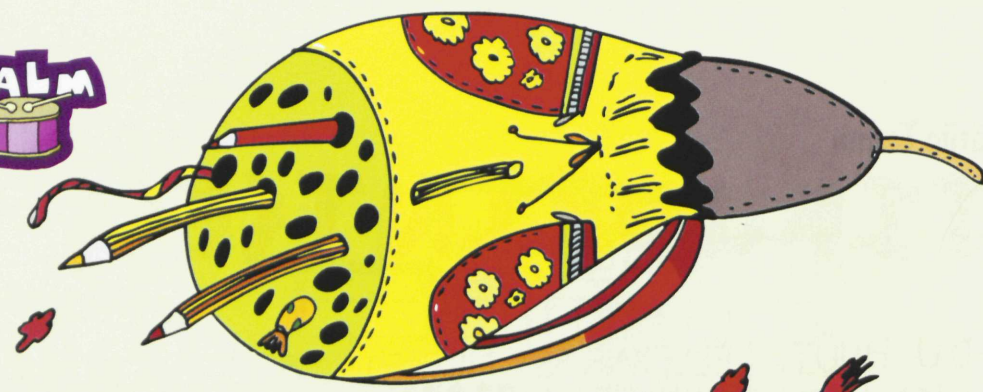
ÖNNEKS SATTUS LÄHEDUSES OLEMA PRINTSESSI VANAEMA KES TULE KUSTUTAS. PRINTSESSIL OLII HÄBI, ET TA EI OLNUD OMA ISA ÖPETUSSÕNU KUULANUD. VANAEMA OMALT POOLT LISAS: "Varas jätab varna seinä, tuli ei jäta tuhkagi!"

SEE JÄI PRINTSESSILE ALATISEKS MEELDE. JA PEALE TULETIKKUDEGA MÄNGIMIST EI EHTINUD PRINTSESSI PEAD ENAM KROON. VAID HOOPIS TUTIMÛTS, MILLEGA TA OMA KÄRSSAMA LÄINUD JUUKSEID VARJAS.

Joonistanud Anu Kalm

KOOLIKOTT JA KOTINÕEL

Hurraa! September on jälle käes! Nii tore on taas kooli minna. Saab näha sõpru, kes suvel kuskil kaugel ära olid ja isegi MSNis ei vastanud. Päike on õpetajad nii pruuniks ja sõbralikuks muutnud. Uued õpikud ja vihikud, kihvt pinal ... Aga oh! Koolikotil on augud sees!

Nojah, seda viimast küll mängult. Ja seda mängu mängime sel-lepärast, et uus rütmisalm sisse juhatada.

Kujutame ette, et koolikott on riidest ning auke täis ja meie nõelume augud kinni. Muide, nimetissõrme, põidlast järg-mist sõrme kutsutakse ka kotinõelaks. Just selle kotinõelaga me oma koolikoti ära parandamegi.

**KOTINÕEL, KOTINÕEL,
KOTT ON AUKLIK
NAGU SÕEL.
KOTINÕEL, KOTINÕEL,
KOTIPÕHI POLE SÕEL!
NÕELU, TÖÖTA, PARANDA,
KUNI KOTI TERVEKS SAAD!**

Istu rätsepistes sirge seljaga. Õlad alla ja kael pikaks! Hakkame salmi lugema!

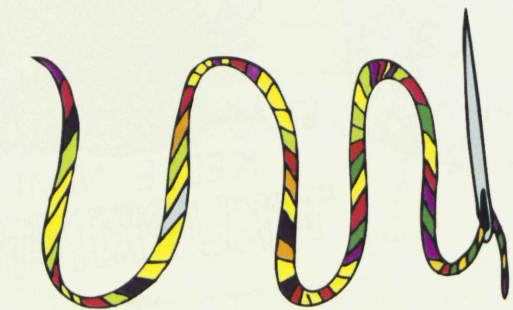
1. Tõsta parema käe nimetissõrm ja siruta see teravaks nõelaks!

KOTINÕEL,

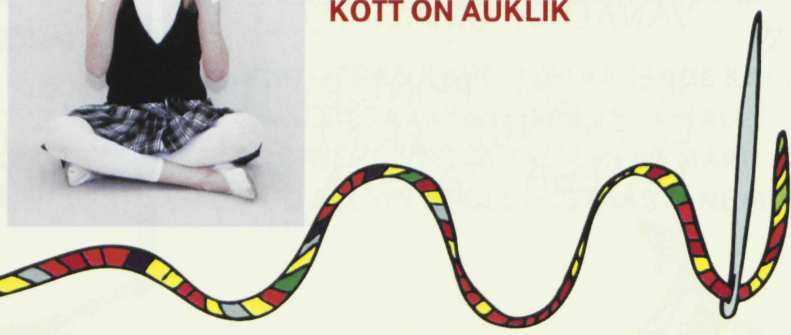
2. Tõsta vasaku käe nimetissõrm ja siruta teravaks nõelaks!

KOTINÕEL,

3. Pane mõlema käe nimetissõrm ja põial enda ees kokku ja näe, augud ongi valmis.

KOTT ON AUKLIK

4. Iga sõna juures tõsta kätt kõrgemale. Näita, kui auke täis kott on. Kokku tuleb neli liigutust. Püüa, käed üleval, ennast korraks pikaks-pikaks sirutada! Aga ära unusta, et mõlema käe nimetissõrm ja põial näitavad ikka auke!

NAGU

SÕEL.

5. Tee nii, nagu näitab 1. pilt (tõsta parema käe nimetissõrm ja siruta see teravaks nõelaks!).

KOTINÕEL,

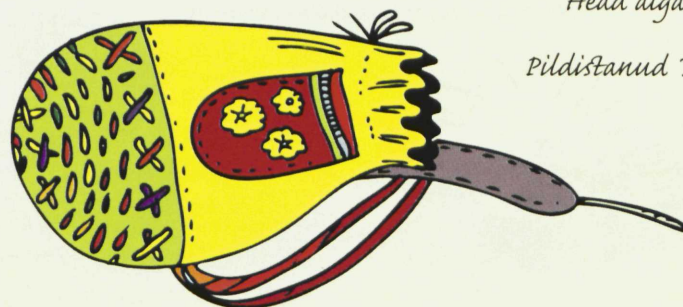
6. Tee nii, nagu näitab 2. pilt (tõsta vasaku käe nimetissõrm ja siruta teravaks nõelaks!).

KOTINÕEL,

7. Vibuta nagu riieldes kaks korda parema nimetissõrmega ja kaks korda vasaku nimetissõrmega.

KOTIPÕHI POLE SÕEL!

8. Nüüd on kottinõelal aeg tööle hakata! Tee parema käega enda ees paremalt vasakule pikk tõmme, siis vasaku käega vasakult paremale pikk tõmme ning uuesti parema käega paremalt vasakule pikk tõmme. Kokku kolm sujuvat liigutust.

NÕELU, TÖÖTA, PARANDA,

9. Ning nüüd joonista enda ette kott: tõmba külgedelt käed alla, kuni randmed kokku puutuvad ning kottil ongi põhi all.

KUNI KOTI TERVEKS SAAD.

No näed! Koolikott on parandatud ning sa võid kõik oma uued õpikud ja vihikud ning pinali ja kommipaki julgesti sinna sisse pakkida.

Head algavat kooliaastat ning palju viisi koolikotti soovib Liili Remmel. Pildistanud Teet Malsroos, kotti nõelus Emily-Mirelle.

AASTA AJAD

Kevadel loodus unest ärkab, sinilillgi mullast tärkab. Suvel paistab ere päike, rannas on nii suur kui väike.

Sügis algab septembrikuus, kui kollased on lehed puus. Talvel sajab valget lund, karu magab talveund.

*Annabell Anett Tarmas, 4. kl,
Kalamaja põhikool*

SÜGIS

Kooliasjad ruttu kottli! Väike öde ei saa sotti. Eile koolist sain uue vihiku, selga panen puhta pihiku.

Koolibussist maha tulen, bussiuukse kiirelt sulen. Kõmbin kooli poole ma, tee peal vastu kõmbid sa.

*Johanna Muriel Sermat, 9 a,
Tallinn*

*Kristel Resnis, 5 a,
Bel Canto laste
laulustuudio*

*Gelli Melzar, 5 a,
Bel Canto laste laulustuudio*

KIKI- KAARO

Kassipoeg Kiki kepsels kraavi kaldal. Kõrval kõndis kutsikas Kaaro. „Kuule, Kiki, kihutame koos karjamaale!”

Kiki kuulas, keerutas kõrva, kuid kostis Kaarole: „Kellega karjamaal koos kepselda?” Kaaro kiitis: „Konnade, kärbeste, kimalastega.”

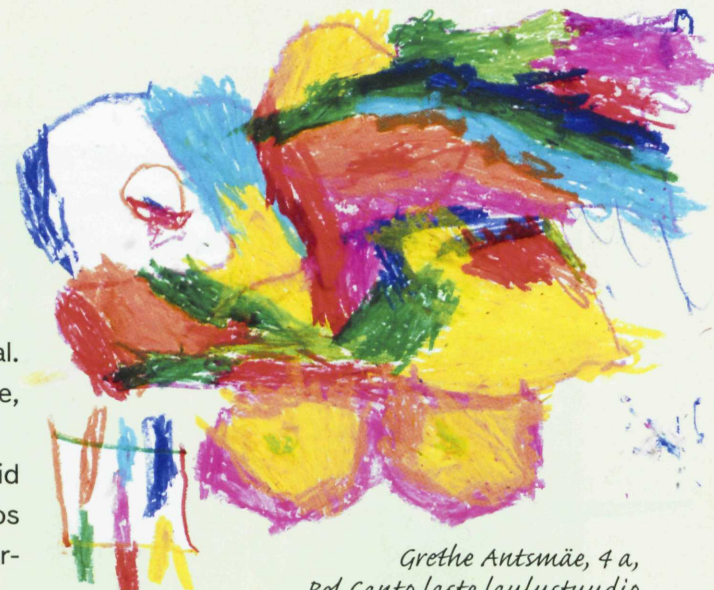
Kiki kihutaski Kaaroga kahekesi karjamaale.

Chris Pöldma, Valga gümnaasium

PIITSPEE- NIKE PILLE

Piitspeenike Pille päevitas päevi pahuralt palliplatsi paremal pool pihlapuul. Paks Peep piilus Pillet põgusalt peeru põristades. Pille puged poolpaljalt põösasse peitu. Pille pikutas põösas. Pärastlõunal pages Pille põösast poodi.

Helena Saar, Valga gümnaasium

*Grethe Antsmäe, 4 a,
Bel Canto laste laulustuudio*

KOLM KARU

Kord käisid kolm karu kuusekäbil kükitavat kuldnokka kuulamas. Kõige kergem karu küünitas koguka karu kukile, kuni kukkusid koos kummuli kuusikusse. Keskmise karu karjus: „Kuhu kadusite? Kuulake kuldnokka!”

Kuldnokk kokkus, kui karu karjus.

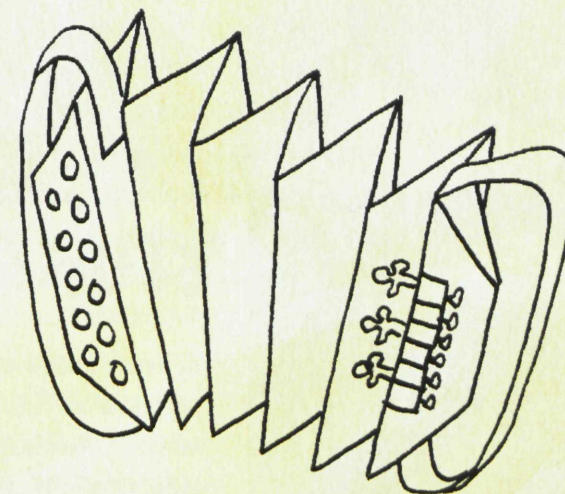
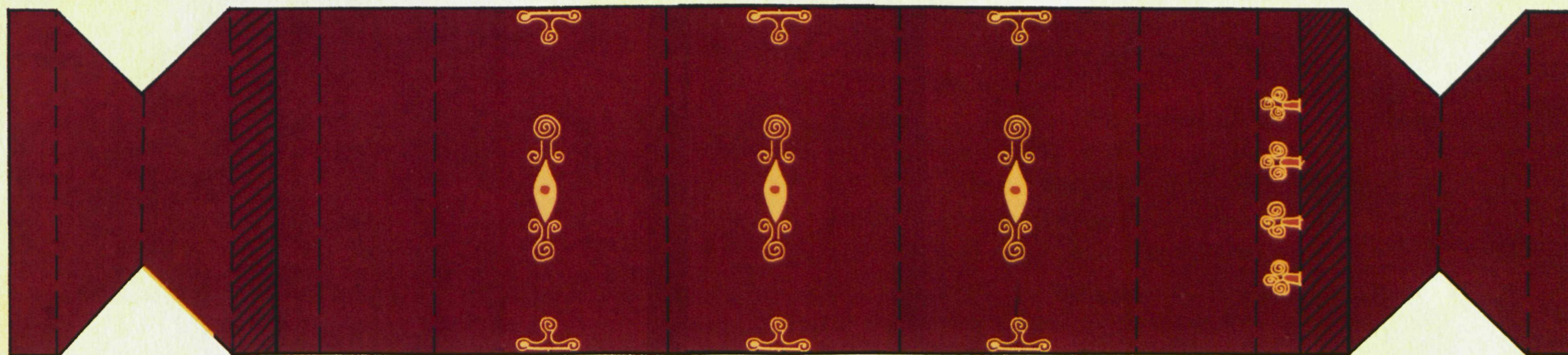
Remo Kupits, Valga gümnaasium

*Liisa Maria Tutti, 5 a,
Bel Canto laste laulustuudio*

LÕÕTSPILL

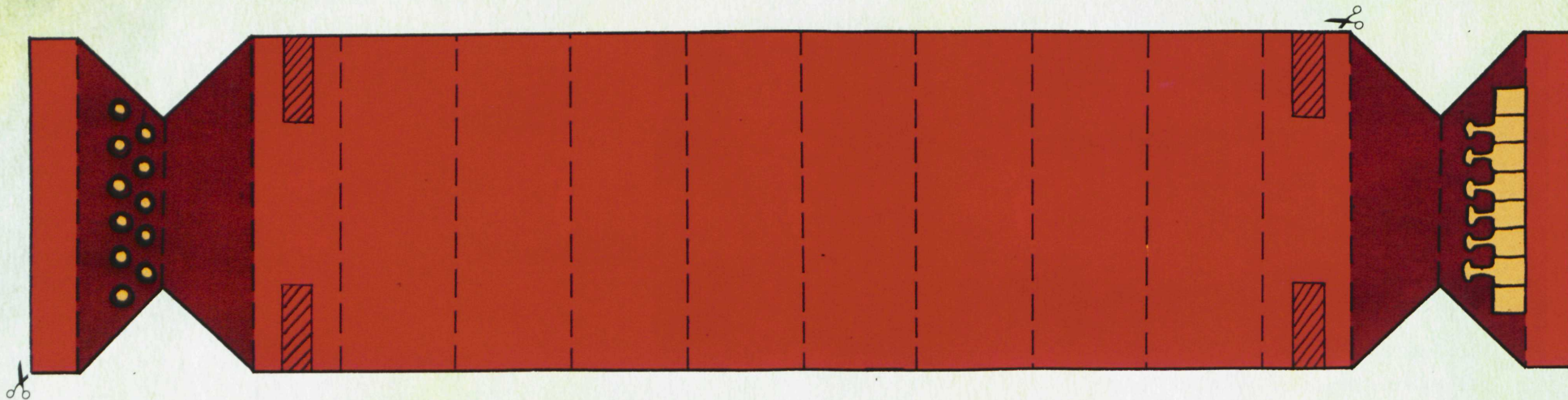
1. LÕIKA PILL JA PILLI RIHMAD VÄLJA.
2. VOLDI KÕIK KATKENDLIKE JOONTE JÄRGI.
3. LIIMI KLAHVIDE KOHAD KOLMNURKSELT VIIRUTUSE JÄRGI.
4. LIIMI RIHMAD VIIRUTUSE JÄRGI.

Meisterdamist õpetas Mari Viik

LÕÕTSPILL

ELUKAVÕISTLUSE VÕITJAD SELGUNUD!

Suvised suure elukavõistluse võitjad on Kaur Laasi „Kivimees“, Annika Strutinskaja „Suvitav lill“ ning Ellen Laaksoneni „Müslikoll“. Palju õnne võitjatele!

KOOLIEKSKURSIOON AASTAST 1909

VANA AJA KOOLIKOTID

Milliste kottidega käisid koolis meie emad, isad, vanaemad ja vanaisad?

Ülemise pildi peal on Lelle kooli õpilased Tallinnas täpselt sada aastat tagasi. Tänapäeval oleks enamikul tõenäoliselt seljakott seljas, aga need lapsed on kaasavõetud toidukraami pakkinud punutud reisikorvidesse ja -kottidesse. Koolis selistega ei käidud, koolitarvete kandmiseks kasutati pigem lihtsat riidest kotikest.

1930. aastatel Mõisakülas koolis käinud Eduardi mäletamist mööda olnud ranitsaid vähestel. Tema käis koolis

väikese kohvriga, oli ka mitmesuguseid kodus tehtud kotte, rikkamate perede lastel ka portfelle. Paljud poisid kandsid raamatuid-vihikuid lihtsalt kaenlas ja mõnel tüdrukul olid õppevahendid köidetud rätikusse.

Seevastu mäletab samal ajal Reegoldi koolis käinud Anny, et nende koolijuhataja nõudis: lapsed kandku koolitarbeid seljas! Mõnel õpilasel oli ostetud ranits, enamikul aga kodus tehtud riidest seljakott. Alles viimases klassis lubati kanda kohvrit. See olnud suur rõõm – kohvri peal sai ju liugu lasta!

Sõjajärgsetel kitsastel aegadel võis kohata igasuguseid huvitavaid kotte, nii sõduriranitsaid kui ka vanu papist kohvreid, millele rihmad ise külge meisterdati. Selleks kasutati sageli kirstupõhjast leitud vanu kirjatud rahvariidevöösid, nagu ka pildil oleval ranitsal.

1960. aastatel kandsid paljud algklassiõpilased papist ranitsaid, aga nende kõrval olid väga levinud väikesed, ühe lukuga portfelleid. Vanematel õpilastel ei olnud kombeks ranitsat kanda, nemad kasutasid suuremat sorti portfelle.

Viimane, kärbseseenega ranits pärineb aastast 1977. Kui tänapäeval võib poest osta kõikvõimalikke erinevaid välismaised kotte, siis tollasel koolilapsel sellist valikut ei olnud. Koolis käidi kodumaise kotiga, mis sageli oli ostetud enne uue kooliaasta algust koolilaadalt. Tõsi, pildil olev ranits ei pärine laadalt, vaid on hoopis koolimineku kink tulevasele Tähekesse peatoimetajale tema tädilt ning on toodetud tänaseks olematus riigis nimega Tšehhoslovakkia.

Anu Järs

Fotod: Eesti Rahva Muuseum ja Tähekesse arhiiv

ISETEHTUD RANITS 1940. AASTATE KIHNUST

PAPIST RANITS 1960. AASTATEST

ILONA MARTSONI RANITS AASTAST 1977

Juku koju tulevad külalised. Emal on köögis veel tegemist. Ta palub Jukut, et see ütleks külalistele edasi: kurk tuleb kohe lauale, lapsed mängivad liivakastis, isa sõidab autoga kodu poole ja lehm sööb aasal rohtu.

Juku läheb külaliste juurde ja teatab: „Kurk mängib liivakastis, lapsed tulevad kohe lauale, lehm sõidab autoga kodu poole ja isa sööb aasal rohtu!“

mõtleb, et peaks ka karu mahlaga viskama – mis ta siis metsas kogu aeg kiusab. Jänes viskabki karu mahlaga. Karu tõuseb vihaselt püsti ning heidab jänese ja varese lennukist välja. Jänes ja vares kukuvad.

Vares küsib jäneselt: „Kas sa lennata oskad?“ „Ei oska.“

„Mis sa siis läksid tüli norima?!“

Õpetaja küsib Jukult: „Mida sa teeksid, kui oleksid merel ja paadi ühte otsa tuleks auk?“

Juku: „Ma teeksin teise otsa ka augu, et sissevoolav vesi saaks välja voolata!“

Lehm ronib puu otsa ning lammas tuleb pärima: „Lehm, miks sa sinna puu otsa ronid?“

„Eks ikka õunu sööma,“ vastab lehm. „Aga sa ronid ju männi otsa,“ ei anna lammas järele. „Mis siis – mul on õunad endal kaasas!“

Juku läheb ema juurde ja teatab:

„Ema, ma ei jõudnud redelit kinni hoida ja see kukkus maha.“

„Ära muretse, pojake,“ vastab ema, „küll isa selle üles tõstab.“

„Seda tahaks küll näha,“ märgib Juku, „praegu ripub ta igatahes kroonlühtri küljes!“

Juku on isaga autopoes. „Ostame selle auto!“ pakub Juku. „Ei, see pole auto, see on parsal!“ arvab isa.

Lõpuks ostavad nad tuluuue auto ja hakkavad sellega koju sõitma. Isa palub Jukul pöördel vaadata, ega kusagilt mõnda autot ei tule. Juku ütleb, et ei tule. Kuid äkki sõidetakse neile külje pealt sisse.

Isa riidleb Jukuga: „Miks sa ei öelnud, et auto tuleb?“ „Ise sa ütlesid, et parsal pole mingi auto!“

Juku on emaga arsti juures:

„Proua, te kasvatate oma poega liiga rangelt!“

„Miks te niimoodi arvate?!“

„Kui ma talt nime küsisin, vastas ta: „Juku Jätajärele!““

Koolis riidleb õpetaja Jukuga: „Sa jäid jälle hiljaks! Aga ise ometi ütlesid, et su äratuskell on nagu kahuripauk!“ „Nojah – niipea kui kõmatab, laman ma hirmust nagu surnu ...“

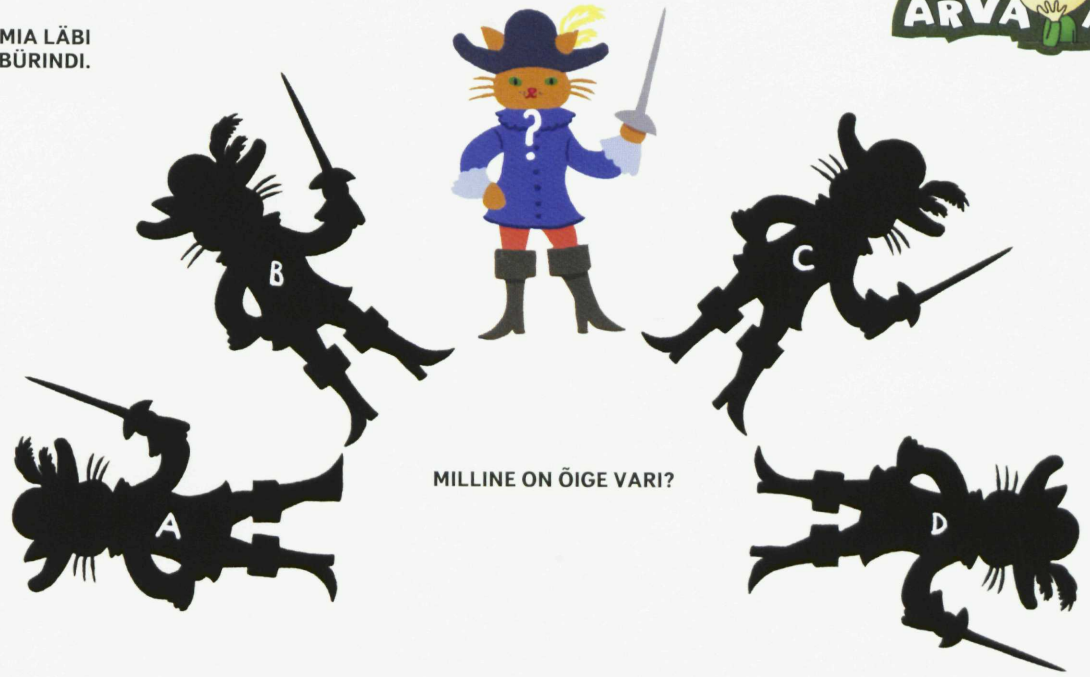
Karu, vares ja jänes lähevad lennukiga lendama. Äkki viskab vares karule näkku klaasitäie mahla. Karu vaatab imestunud varesele otsa, raputab turja ja uriseb. Jänes

Joonistanud Elina Sildre

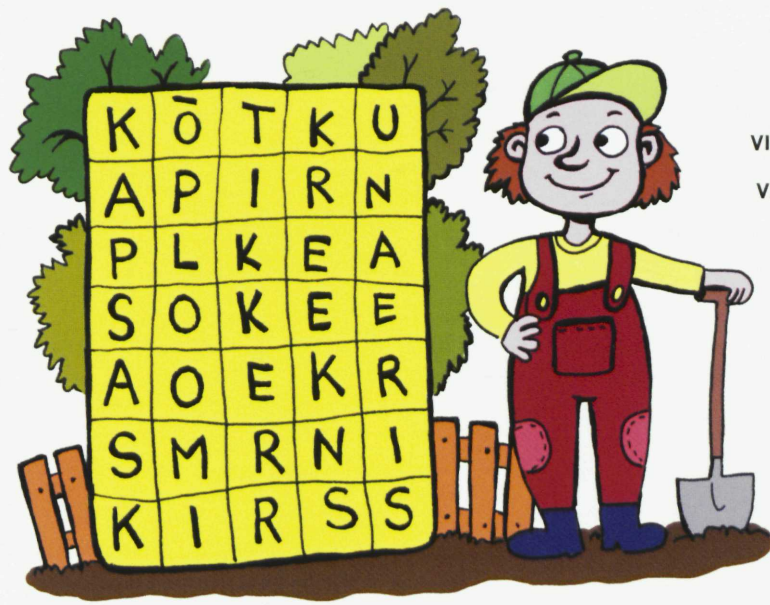
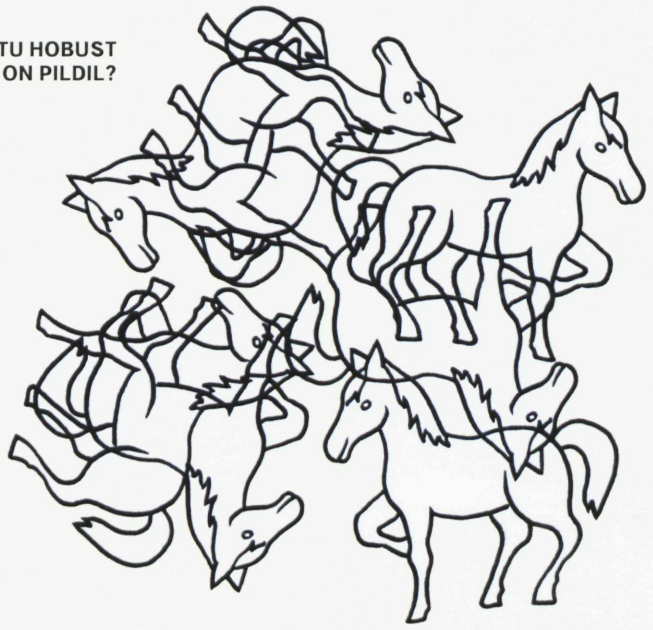

AITA MIA LÄBI
LABÜRINDI.

MILLINE ON ÕIGE VARI?

MITU HOBUST
ON PILDIL?

OTSI TÄHERÄGAS-
TIKUST ÜLES KÕIK
VILJAD, MIS AEDNIKU
AIAS KASVAVAD.
VASTUSEKS ON ÜKS
PUUVILI.

Joonistanud Elina Sildre

Tähekesse toimetuse ootab vastuseid 18. septembriks meiliaadressil ristsona@taheke.ee või postkaardil aadressiga Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn. Lahendajate vahel loositakse välja Lotte pusle.

EELMISE „ARVA ÄRA!“ VÕITJA ON MARTA ENNI (5 A) TALLINNAST. PALJU ÕNNE!

LAPS JA PERE 2009

MESS „LAPS JA PERE“ 2009

Septembri viimasel nädalavahetusel ootab Täheke kõiki suuri ja väikesi lugejaid Saku Suurhalli messile „Laps ja pere 2009“. See tore kogupereüritus toimub juba 17. korda järjest.

OOPERIPISIK JUNIOR KUTSUB LAPSI TEATRISSE.

OSAVATELE KÄTELE LEIDUB PÕNEVAT MEISTERDAMIST.

Läbi aegade on mess „Laps ja pere“ olnud lõbus lastepidu, millest tasub osa võtta. Arvud räägivad enda eest: eelmisel aastal külastas üritust üle kümne tuhande inimese.

Lapsed saavad uudistada erinevaid maskotte, meisterdada põnevaid asju ning tuua koju suure hulga nänni ja õhupalle. Päris pisikestele on areeni kõrval avatud titatuba, kus targad tädid emmedele beebinõu annavad. Veidi suuremate jaoks on messil aga esmakordselt korraldatud lastehoiuala: vanemad saavad põnne kogunud hoidjate hoolde usaldada ja omal käel pisut ringi vaadata.

Väikest viisi korraldab mess ka taaskasutust: külastajaid kutsutakse üles kaasa võtma lasteraamatuid või mänguasju, mida enam ei vajata, et neid nüüd ka mõnele teisele lapsele pakkuda. Lahked andjad saavad teiste toodud kraami hulgast endale meelepärast valida.

Seekord lubavad korraldajad pöörata rohkem tähelepanu lemmikloomadele. Meelelahutusprogrammis näitavad oma oskusi suured ja väikesed koerad, kes esinevad ka moedemonstratsioonil. Kindlasti tehakse juttu ka sellest, mida peab silmas pidama, kui sa endale lemmiklooma võtad.

Eesti Maanteemuuseum pakub messil võimalust proovida osavust eri ajastute teelõikudel. Rada võib läbida ka paljajalu või pasteldes. Nutikamad teelõikude läbijad saavad maanteemuuseumilt väikese auhinna.

Kahtlemata on messil võimalik osta ja tellida soodushinnaga ka Tähekest. Praegu on käimas Euroopa Parlamendi Eesti infobüroo ja Tähekest ühiselt korraldatud joonistusvõistlus „Joonistame muinasjuttu“. Võistlust korraldatakse juba neljandat korda ning viimastel aegadel on see toonud kokku mitu tuhat tööd üle Eesti. Messil „Laps ja pere“ näeb eelmise aasta võidutöid, millest parimad pääsesid Euroopa Parlamendi infobüroo kalendrisse.

Mess on avatud laupäeval 11–18 ja pühapäeval 11–17. Tere tulemast!

Täheke

Fotod messilt „Laps ja pere 2008“

MÄNGULUSTI NII VÄIKESTELE KUI KA SUURTELE

SÕBRALIK DINOSAURUS – TÄITSA NAGU PÄRIS!

HIND 24 KROONI